

המרכז למורשת המודיעין (מ"מ)
מרכז המידע למודיעין ולטרור

10 בנובמבר 2005.

בסדרה של שלושה פיגועי טרור מתוזמנים בבתי מלון בעמאן (9 בנובמבר 2005) נהרגו כ-67 בני אדם וכ-200 נפצעו. "טביעות האצבע" של הפיגוע מוליכות אל ארגון "אלקאעדה" ואל אבו מצעב אלזרקאוי, העומד בראש שלוחת "אלקאעדה" בעראק והחותרת "לייצא" את פעולות הטרור למדינות אחרות באזור¹

ההרס שגרם הפיגוע בתוך אחד המלונות
(מקור: "מלווייה הירדנית", 9 נובמבר)

אזור מלון "רדיסון" מיד לאחר הפיגוע
(מקור: "מלוויית אלג'זירה", 9 נובמבר)

מאפייני הפיגוע

1. בסדרת פיגועים משולבים ומתוזמנים שהתבצעו ב-9 נובמבר בסביבות השעה 21:00, בשלושה בתי מלון בעמאן בירת בירדן נהרגו כ-67 בני אדם וכ-200 נפצעו ("סוכנות הידיעות הירדנית", 9 בנובמבר). בין ההרוגים שלושה בכירים ב"רשות הפלסטינית": בשיר נאפע, ראש המודיעין הצבאי בגדה, עבד עלון, מנכ"ל משרד הפנים ב"רשות הפלסטינית" וג'יהאד פתוח, הנספח המסחרי במצרים ("סוכנות הידיעות הפלסטינית", 10 נובמבר). כמו כן נהרג איש עסקים ערבי ישראלי תושב אם אלפחם. שלושת הפיגועים התקיימו

¹ נכון ל-10 בנובמבר, 2005.

בהפרש של דקות ספורות זה מזה. שניים מהם בוצעו ככל הנראה ע"י מחבלים מתאבדים ושלישי באמצעות מכונית תופת.

2. שלושת יעדי הפיגוע היו :

א. **מלון "גראנד היאט"** : הפיצוץ ארע באולם הקבלה של המלון. המלון , הנמצא בבעלות איש עסקים עראקי, נחשב הגדול ביותר בעמאן וידוע כמקום בו שוהים מבקרים עיראקים ("אל-חיאת", 9 נובמבר). זמן קצר לפני הפיגוע הסתיימה במקום ועידה בינלאומית בנושא הפליטים הפלסטינים.

ב. **מלון "רדיסון סאס"** : המלון ידוע כמקום בו נוהגים להתאכסן אנשי עסקים אמריקאים וישראלים. באותה עת התקיימה במלון חתונה ומרבית הנפגעים היו מקרב 250 החוגגים.

ג. **מלון "דייז אין"** : הפיצוץ התרחש במועדון הלילה של המלון. זהו מלון קטן הממוקם בשכונת "אלראביה" בה שוכנת גם שגרירות ישראל.

3. על פי דיווחים ראשוניים נראה כי הפיגועים ב"רדיסון סאס" וב"גראנד היאט" בוצעו על-ידי מחבלים מתאבדים שנשאו על גופם מטעני נפץ רבי עוצמה. הפיגוע במלון "דייס אין" בוצע ככל הנראה באמצעות מכונית תופת (אי. פי, 9 נובמבר). יצוין כי תפוסת המלונות בעונה זו בירדן גבוהה (כ-80%) וכי תיירים רבים העתיקו את מקום החופשה שלהם מסיני לירדן לאחר הפיגועים שביצעו בשנה האחרונה גורמי "אלקאעדה" בחופי סיני ובשרם אלשיח.

תגובות בירדן

4. גורמי ביטחון ירדניים כיתרו מיד את אזור הפיגועים ופעלו לאיתור מכוניות חשודות מחשש לפיגועים נוספים. במהלך החיפושים נתפסה מכונית בעלת לוחית זיהוי עיראקית בה נסעו שלושה תושבים עראקים. במכונית נמצאו מפות של אזורים רגישים בירדן (טלוויזית "אלערביה", 9 נובמבר). על פי

עדות של אחד מפקידי מלון "גראנד היאט", המחבל המתאבד הינו **עראקי** מאחר ודיבר במבטא עראקי (סוכנות הידיעות הצרפתית, 9 נובמבר). סגן ראש ממשלת ירדן, מרואן אלמעשר, הורה על סגירת הגבולות היבשתיים של ירדן.

5. המלך עבדאללה, שקטע את ביקורו בקזחסטאן, גינה בחריפות את הפיגועים. בהודעה שפרסמה הלשכה המלכותית (9 בנובמבר) נמסר כי הפיגועים הם "מעשים נפשעים שביצעו קבוצות טועות ומטעות". לדברי המלך פעולות אלה לא יניאו את ירדן מלהילחם בקבוצות הטרור ומי שעומד מאחריהן או מצדיק אותן. עוד אמר כי ירדן תישאר מדינה בטוחה ושהפעולות הללו אינן מייצגות את הערכים של ירדן והעם הירדני ("סוכנות הידיעות הירדנית", 9 בנובמבר).

6. בראיון שהעניק לרשת CNN ציין סגן ראש ממשלת ירדן, מרואן אלמעשר, **כי אבו מצעב אלזקאוי הינו החשוד העיקרי** בביצוע התקפות הטרור הללו אך ניתן יהיה לבסס זאת רק בתום החקירה (CNN, 9 בנובמבר).

7. בירדן הוכרז על יום אבל לאומי, משרדי הממשלה מוסדות ציבוריים והבנקים בירדן הושבתו (10 נובמבר). מספר גופים עממיים ומוסדות חברתיים החליטו לארגן תהלוכות בעמאן ובערים נוספות בירדן במחאה על הפיגועים.

מבצעי הפיגועים

8. על פי טלוויזית "אלג'זירה" נטל ארגון "אלקאעדה" אחריות לביצוע הפיגועים הללו (אין בידנו בשלב זה נוסח נטילת האחריות). מאפייני הפיגוע **אכן מזכירים את ה"מודוס אופרנדי" של ארגון "אל-קאעדה"**: השימוש במחבלים מתאבדים ובמכוניות תופת, ביצוע מספר פיגועים משולבים ומתוזמנים, פגיעה ביעדי תיירות ו/או יעדים שבהם שוהים אזרחים

מערביים² ופגיעה במדינה ערבית/מוסלמית המקיימת קשרים עם המערב במגמה לפגוע בכלכלתה וביציבות המשטר שלה.

9. להערכתנו פיגועים אלו בוצעו על ידי אנשיו של **אבו מצעב אלזרקאוי**³, יליד ירדן, הידוע באיבתו לבית המלוכה ההאשמית, ועומד מאז שלהי 2004 בראש שלוחת ארגון "אלקאעדה" בעראק. עד למינויו ע"י בן לאדן אלזרקאוי עמד בראש קבוצה אסלאמית קיצונית, שהקים בעראק, שנקראה בשם "אלתוחיד ואלג'האד", ה"הדבקות בייחוד [אללה] והג'האד" [מלחמת קודש אסלאמית בכופרים]. יצוין כי בחלק מהאסטרטגיה של ארגונו קבע אלזרקאוי תוכנית פעולה המושתתת על ביצוע פיגועי טרור קטלניים באמצעות פיגועי התאבדות והנחת מכוניות תופת.⁴

אבו מצעב אלזרקאוי: "מביעות אצבע" בפיגועי הטרור בירדן
המקור: www.inbaa.com

10. יצוין כי בשנים האחרונות נחלו כוחות הביטחון הירדניים הצלחות בסיכול ניסיונות לבצע פיגועי טרור ראוותניים על אדמת ירדן. בין השאר סוכל ניסיון פיגוע נגד גשרי הירדן ונגד תיירים ישראלים ששהו במלון "רדיסון סאס" (דצמבר 1999), אחד מבין המלונות שהיוו הפעם את היעד לפיגועים. פיגוע הטרור הנוכחי הינו הראשון בהיקף שכזה ובמידת קטלניות שכזאת המתבצע על אדמת ירדן. פיגוע אחרון שבוצע בירדן ויוחס אף הוא לארגון "אלקאעדה" בעראק (שאף נטל עליו אחריות) היה ב-19 אוגוסט כאשר שלושה טילי קטיושה בקוטר 107 מ"מ נורו מעקבה וכוונו ככל הנראה לעבר

² מתווה הפיגוע מזכיר פיגועים קודמים של "אלקאעדה" נגד יעדי תיירות: באי באלי ובג'קרטה בירת אינדונזיה (אוקטובר 2002) בקזבלנקה שבמרקו (מאי 2003) ובסיני במלון הילטון טאבה (אוקטובר 2004) ובמלונות בשרם אלשיה' (יולי 2005).

³ שמו האמיתי, אחמד פצ'יל נזאל אלח'לאילה.

⁴ פירוט על דמותו, פעילותו והאידיאולוגיה של אבו מצעב אלזרקאוי ראו לקט מידע של "מרכז המידע למודיעין ולטרור": אבו מצעב אלזרקאוי: אישיותו, תפיסת-עולמו ותרומתו לג'האד בעיראק", מאת ד"ר יורם קהתי " (22 בספטמבר, 2005).

כלי שיט אמריקאי שעגן במפרץ עקבה. טיל אחד נחת בתחומי העיר אילת שניים נוספים במפרץ עקבה. כתוצאה מירי הטילים נהרג חייל ירדני⁵.

ניסיון פיגוע קודם בירדן של גורמי "אלקאעדה":
 נזק בעקבה שגרם אחד הטילים שהחטיא מטרתו שגרם ירי הטילים בירדן
 (מלוויזיית "אלג'זירה", 19.8.2005)

סיכום והערכה

11. **אבו מצעב אלזרקאוי** עומד בראש שלוחת "אלקאעדה" הפועלת בעראק והמצויה למעלה משנה בתנופה של פיגועי טרור קטלניים. פיגועים אלה מכוונים בראש ובראשונה נגד הכוחות האמריקאים, שאר מדינות הקואליציה וגורמים עראקיים המשתפים פעולה עם ארה"ב (בעיקר גורמים בקרב העדה השיעית). הזירה העראקית נתפסת ע"י זרקאוי ואנשיו כזירה האופטימאלית והאולטימטיבית לניהול מלחמת קודש ("ג'יהאד") ב"עומק הטריטוריה הערבית" והם חותרים "לייצא" את פעילות הטרור מעראק אל מדינות ערביות אחרות שבשלב זה מצויות "על הכוונת": מצרים, סעודיה וירדן, שלוש מדינות פרו מערביות שאת משטריהן עוין "אלקאעדה". אסטרטגיה זו של אלזרקאוי, והאפשרות שהטרור של שלוחת "אלקאעדה" בעראק יתפשט גם למוקדים נוספים באזור ומחוצה לו, מחייבת הערכות אזורית ובינלאומית נרחבת על מנת לתת מענה לאתגר הטרור האסלאמי הקיצוני המכה שורש בעראק ושולח גרורות למדינות נוספות באזור.

⁵ גוף המתקרא "אלקאעדה בסוריה ובמצרים- גדודי החלל עבדאללה עזאם" נטל אחריות לפיגוע. גוף זה נטל אחריות גם על פיגועי התופת שאירעו בשנה האחרונה בטאבה וסיני ובשרם אלשיח'. כוחות הביטחון הירדניים מצאו את המשגר וכמה טילים ועצרו כמה חשודים ממוצא עראקי, סורי, מצרי וירדני.